

יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון א' קעד

ערב שבת קודש פ' ויצא,
חג הגאולה י' כסלו ה'תשע"ז

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה', 'חייילי בית דוד' - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חב"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

שישים ושש שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א וק"י"ד שנה להולדתו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכ"י"ר

לעילוי נשמת

הרה"ג הרה"ת ר' מנחם מענדל הלוי ע"ה
בן הרה"ג הרה"ח הרה"ת ר' נחום הלוי ע"ה

לאבקאווסקי

נפטר בדמי ימיו, בן נ"ח שנה,

ש"ק פ' ויצא, חג הגאולה - יו"ד כסלו ה'תשע"ג

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י

משתתפי שיעור השבועי שיחיו

בבית משפחת הו"ח ר' רחמים הכהן שיח' דואק,

לאס-אנדזשעלעס, קאליפארניע

נדפס לעילוי נשמת

ר' אפרים יונה ב"ר אורי אהרן יואל ז"ל זיסק

ולע"נ מרת ח' רחל בת ר' פנחס זליג ז"ל

ולע"נ ר' מאיר ב"ר צבי הירש ע"ה ולע"נ ר' פנחס זליג ב"ר יצחק ע"ה

ו"הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, ולזכות כל משפחותיהם שיחיו - לשפע ברכות עד בלי די

ב"ה

3 דבר מלכות

ינשבים סביב השולחן יחד עם משיח צדקנו / משיחת ש"פ ויצא התשנ"ב

6 זמן הגאולה

זוהי הפעולה האחרונה ממש שבה מסתיימת השליחות / פרשת השבוע באור הגאולה

11 ניצוצות של משיח

הרבי עומד אל מול עיניו / קטעים קצרים ופתגמים בעיני גאולה ומשיח

12 המעשה הוא העיקר

להמשיך את ההתוועדויות / הוראות למעשה בפועל

13 ילחום מלחמת ה' - וינצח

היחכן שלא הזכירו בכינוס על המצב דפקוח נפש?! / שיחות בענין שלימות העם והארץ

14 כתב יד קודש

מדוע בחר יעקב באבנים דוקא / צילום מהגהת כ"ק אדיש מה"מ לשיחת ש"פ ויצא התיש"א

הנה יעקב איז געבאנען אַסאָפּאַטאָן אין טרן, אַז ער גוט
 געוואוסט וואָס זײַן ער גייט, ער האָט געוואוסט אז ער וועט דערפֿון אַרבעטן
 באַ לבן ^{האָר} ~~אָפּן טרן אַסאָפּאַטאָן אַסאָפּאַטאָן אַסאָפּאַטאָן~~, ער האָט אויך
 געוואוסט אז אַמילן אויפֿן וועג איז טױך פֿאַרענען מױט רעוּב (א)

~~(אָפּן טרן אַסאָפּאַטאָן אַסאָפּאַטאָן אַסאָפּאַטאָן)~~
 דערפֿאַר האָט ער גענומען אַזײַנער און אַרומגערינגלט די קאַס, אז אַז ער
 זאל קײַנער נישט צוטראַען. די קאַס זאל זײַן ~~אָפּן טרן אַסאָפּאַטאָן אַסאָפּאַטאָן~~ און
 מױך פֿאַרענען וועט ער אַרעווען נאָר מיט די קאַס.

ריבוי פֿאַרענען און אַרעווען גער נישט, ווי עס שײַט
 ולא לחכמים לחם, וואָרעם, זײַ טאָן נאָך קאַס, כַּמבּאַר בַּכ"פֿ.

און דעם טױך די טורעם צו יעדער מײַנעם, אז ער דאַרף זענען,
 אז די קאַס זאל ~~אָפּן טרן אַסאָפּאַטאָן אַסאָפּאַטאָן~~ און אז די קאַס וועט זײַן ווי ~~אָפּן טרן אַסאָפּאַטאָן אַסאָפּאַטאָן~~
 וועלען טױך במילג טױך די קאַס מיט די פֿיס זײַן קאַס די פֿיס וועלן
 זײַן באַזען און ער נאָר זאל דוּאַט, אַבער יאָסן פֿאַרענען, און די רבליש וועלן
 זײַן רעוּב לדרב כַּמבּאַר.

מיט וואָס טױך יעקב אַרומגערינגלט און ~~אָפּן טרן אַסאָפּאַטאָן אַסאָפּאַטאָן~~ וועלן
 זאל אויף מױט נישט מוּלֶן, - מיט אַבניִים, דוקא. נישט פֿיס קײַן זאַל, נישט מיט
 קײַן רַבֿאַט, נאָר מיט אַבניִים - סױב מרױם, וואָס האָט אַזײַן זײַך נישט
 קײַן מױט, און באַילו נישט קײַן נאָש פֿאַרענען. מיט דעם האָט זײַך יעקב
 פֿאַרענען.

די טורעם פֿון דעם איז
 אז ס'גײַט מרױם אין וועלן, און ס'וועלן אז די קאַס זאל גײַן
 מוּלֶן, דאַרף מען זײַך צו ערשט פֿאַרענען אַבניִים. ~~אָפּן טרן אַסאָפּאַטאָן אַסאָפּאַטאָן~~ און
 ווייניק צו דעם, נאָר ער דאַרף זײַך פֿילן ווי אַ אַבן דוּאַט, יאָנכאַ כַּמבּאַר לכל
 בַּת"י. ~~אָפּן טרן אַסאָפּאַטאָן אַסאָפּאַטאָן~~

וועט מיט נאָשען און אַבניִים אַזײַן טרם אין צווייטן, אזוי דאַרף ער
 זײַך פֿילן ווי אַ ~~אָפּן טרן אַסאָפּאַטאָן אַסאָפּאַטאָן~~ וועט דער אַויבערשטער טראַגט מיט אַז און אַזײַן טרם
 אין אַ צווייטן און דאַרף זײַך לאָזן טראַגן, כדי אַויסצופֿירן די כּוּוּנאַ און דעם
 סליחוב וואָס דער אַויבערשטער האָט אויף אַזײַן אַויף געלייגט.

זעט
 די
 קאַס
 זאל
 זײַן
 אָפּן
 טרן
 אַסאָפּאַטאָן
 אַסאָפּאַטאָן

מדוע בחר יעקב באבנים דוקא?

בקשר עם פ' השבוע "ויקח מאבני המקום גו" (ריש פרשתנו), מובא בזה צילום (מוקטן) מהגהת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על שיחת ש"פ ויצא, ט' כסלו ה'תשי"א – ההוראה מהנהגתו של יעקב אבינו

(נדפסה בלקו"ש ח"א ע' 60 ואילך)

פענוח הכתי"ק (בא בהדגשה):

בשעת יעקב איז געגאנגען אין חרו, האָט ער גוט געוואוסט וואהין ער גייט, ער האָט געוואוסט אז ער וועט דארפן אַרבעטן ביי לבן האַרמי, ער האָט אויך געוואוסט אז אַפילו אויפן וועג איז שוין פאַראַן חיות רעות וכו'. דערפאַר האָט ער גענומען שטיינער און אַרומגערינגלט די קאַפּ, אַז צום קאַפּ זאָל קיינער ניט צוטרעטן. די קאַפּ זאָל זיין באַשיצט, און אין טרודות הדרך און בעבודת לבן – אין הכנות לפרנסה און פרנסה – וועט ער האָרעווען נאָר מיט די הענט.

און דאָס איז אויך די הוראה צו יעדער איינעם, אַז ער דאַרף זען, אַז די קאַפּ זאָל באַשיצט זיין, און אַז די קאַפּ וועט זיין ווי עס דאַרף זיין, וועלן שוין במילא אויך די הענט מיט די פיס זיין כדבעי. עסק הפרנסה וועט זיין על פי שולחן ערוך, די הענט וועלן זיין באופן פון נאָר שמאל דוחה, אָבער ימין מקרבת, און די רגלים וועלן זיין רצות לדבר מצוה.

מיט וואָס האָט זיך יעקב אַרומגערינגעלט אַפּגעצוימט פון וועלט אַז די וועלט זאָל אויף אים ניט פּוּעל'ן, – מיט אבנים דוקא. ניט מיט קיין שכל, ניט מיט קיין הרגש, נאָר מיט אבנים – סוג הדומם, וואָס האָט אין זיך ניט קיין חיות, און אַפילו ניט קיין נפש הצומחת, מיט דעם האָט זיך יעקב פאַרבוּנדן.

די הוראה פון דעם איז:

אַז מ'גייט אַרויס אין וועלט, און מ'וויל אַז זי זאָל ניט פּוּעל'ן, דאַרף מען זיך צו ערשט פאַרבינדן מיט קבלת עול מלכות שמים שלימה, אבנים. שכל און הרגש איז ווייניק צו דעם. נאָר ער דאַרף זיך פּילן ווי אַ אבן דומם, אַם לא שוית דודמת, ונפשי כעפר לכל תהי'.

אַ דומם קען זיך ניט רירן אַליין פון אַרט, ביז אַז בן אדם מן החוץ וועט אים נעמען און איבערטראַגן פון איין אַרט אין צווייטן, אַזוי דאַרף ער זיך פּילן ווי אַ דומם – עבד פשוט – וואָס דער אויבערשטער טראַגט אים פון איין אַרט אין אַ צווייטן און דאַרף זיך לאַזן טראַגן, כדי אויסצופירן די כוונה און די שליחות וואָס דער אויבערשטער האָט אויף אים אַרויף געלייגט.

יושבים סביב השולחן יחד עם משיח צדקנו

הדבר היחידי שחסר - שיהודי יפקח את עיניו כדבעי, ויראה איך הכל כבר מוכן לגאולה! יש כבר את ה"שולחן ערוך", את הליתין ושור-הבר ויין המשומר, ויהודים כבר יושבים סביב השולחן - "שולחן אביהם", יחד עם משיח צדקנו, ובדורנו נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר • ללמוד בעניני הגאולה, באופן שזה יפתח את הלב, העינים והאזנים - שייבנו, יראו וישמעו בפשטות ממש בגשמיות העולם - את הגאולה בכו"מ • משיחת ש"פ ויצא, ט' כסלו ה'תשנ"ב - מוגה, תרגום מאידית*

על-אחת-כמה-וכמה לאחר ריבוי העבודה מאז, הרי עשו כבר נתברר לגמרי, כפי שרואים זאת גם בהנהגה בזמן הזה (בגלות אדום) של אומות העולם המתייחסים ל"עשו הוא אדום", בדרך מלכות של חסד (והנהגה זו מתפשטת גם בעוד מדינות, כפי שראו ורואים בפרט לאחרונה) -

הרי מובן, שעתה נמצאים כבר במצב בו הגוף הגשמי ואפילו גשמיות העולם כבר נתבררו ונזדככו לגמרי, והרי הם "כלי" מוכן לכל האורות והעיניים הרוחניים, כולל ובעיקר - אורו² של משיח צדקנו, אור הגאולה האמתית והשלימה, ועד גם לגילוי פשיטות העצמות של עצמות ומהות ית', כפי שזה מתגלה בפשיטות העצמות של משיח צדקנו (שלמעלה מבחינת יחידה ומכל

א. [.] על-פי סימני חז"ל (במסכת סנהדרין, במדרשים ובכ"מ) נמצאים כבר בשלב הגאולה ממש,

וכמדובר כמה פעמים לאחרונה, שלאחר הריבוי המופלג של מעשינו ועבודתנו במשך כל הדורות, ובפרט לאחר עבודתם של רבותינו נשיאינו, החל מאבות החסידות וימי גאולתם (בי"ט בהכסלו ויו"ד כסלו) וימי הולדתם וההילולא שלהם (בט' כסלו, בכ"ד טבת וכו'), ומאז כבר עברו כמה דורות ושנים, עד לעבודתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו - כבר סיימו את כל הבידורים,

כולל גם הברור של "עשו הוא אדום", ומכל-שכן וקל וחומר, שהרי אפילו בזמן יעקב, סבר יעקב וחשב שעשו נתברר כבר (ומצד דרגתו של יעקב אמנם כך הי'), כנ"ל,

(* התרגום הוגה ותוקן מחדש על-ידינו. המו"ל.

(1) וישלח לו, א.

(2) זח"ג לד, ב. הובא ונת' בלקוטי לוי"צ לזח"ג ע' ריט ואילך.

השמות והדרגות והשפעות כו'), ועל-ידי זה – מתגלה הדבר גם בפשיטות של כל יהודי,

והדבר היחיד שחסר הוא – שיהודי יפקח את עיניו כדבעי, ויראה איך הכל כבר מוכן לגאולה! יש כבר את ה"שולחן ערוך", יש כבר את הלוייתן ושור-הבר ויין המשומר³, ויהודים כבר יושבים סביב השולחן – "שולחן אביהם"⁴ (מלך מלכי המלכים הקב"ה), יחד עם משיח צדקנו (כפי שכתוב בספרים⁵ שבכל דור ודור ישנו א' מזרע יהודה שהוא ראוי להיות "משיח"), ובדורנו נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר; ולאחרי ארבעים שנה מאז הסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר יש כבר גם "לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"⁶;

כעת צריך רק להיות, כאמור, שיפתחו את ה"לב לדעת", ויפקחו את ה"עינים לראות", ויפתחו את ה"אזנים לשמוע", ועל-דרך זה, לנצל את כל רמ"ח האברים וש"ס הגידים הגשמיים – נוסף על לימוד התורה וקיום המצוות בכלל (רמ"ח מצוות עשה כנגד רמ"ח אברים⁷ וש"ס מצוות לא תעשה כנגד ש"ס גידים⁸) – ללימוד פנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות וקיום הוראות רבותינו נשיאינו, כולל – ללמוד בענייני הגאולה, באופן שזה יפתח את הלב והעינים והאזנים – ושיבינו, יראו וישמעו בפשטות ממש בגשמיות העולם – את הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש, וללמוד תורתו של משיח (פנימיות התורה) באופן של ראי', שכל זה כבר ישנו מן המוכן, צריך רק לפקוח את העינים ואז יראו זאת!

(3 ראה ברכות לד, ב. ב"ב עה, א. ויק"ד פי"ג, ג. ועוד.

(4 ברכות ג, סע"א.

(5 פי' הברטנורא למגילת רות. וראה גם שו"ת הח"ס חו"מ (ח"ו) בסופו (סע"ח). וראה שד"ח פאת השדה מע' האל"ף כלל ע'. ועוד.

(6 תבוא כט, ג.

(7 מכות כג, סע"ב.

(8 זח"א קע, ב.

ב. ובאותיות פשוטות בנוגע למעשה בפועל:

כיון שחיבור הנשמה וגוף, ורוחניות וגשמיות, כבר ישנם בשלימות (כנ"ל), והכל כבר מוכן לגאולה – צריך לעשות דברים שיגלו זאת בפועל ממש.

ולכל לראש בענין שהזמן גרמא – ביום ההולדת (כאשר מזלו גובר⁹) ויום ההילולא של אדמו"ר האמצעי, להוסיף בלימוד תורתו, דוקא באופן של "רחובות הנהר" דבינה (שמחברת רוחניות וגשמיות כנ"ל בארוכה).

והלימוד בזה שייך לכל בני-ישראל, אנשים ונשים (כמדובר כמה פעמים שלימוד החסידות והפצת המעינות חוצה שייכים בפשטות גם לנשי ובנות ישראל, ובפרט שעל-ידי זה אתי מר דא מלכא משיחא).

ו"תלמוד גדול שמביא לידי מעשה"¹⁰ – להביא זאת במעשה ועבודה בפועל, וללמוד מאדמו"ר האמצעי, אשר אצלו באה לידי ביטוי שלימות עבודתו בתורת החסידות בגשמיות הגוף והעולם (בזמן ומקום), "ממלא שנותיהם מיום ליום" – שאצל כל אחד תהי' השתדלות מיוחדת לבטא את הרוחניות וה"חסידישקייט" שלו בגשמיות שלו, שבענייני הגשמיים, ובזמן ובמקום הגשמיים שלו, יורגשו ("זאָל זיך אָנהערן") החמימות והחיות הנובעות מה"אידישקייט" ומה"חסידישקייט" שלו, עד לאופן שלא יהי' ביניהם כל פירוד כלל, אלא יהיו דבר אחד ממש.

נוסף לזה – שיראו לארגן בכל מקום ומקום התוועדויות חסידיות, החל בחג הגאולה של יו"ד כסלו, ולדבר וללמוד שם בתורתו של בעל הגאולה, ולקבל החלטות טובות בעניינים הנ"ל,

(9 ראה ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח ובקה"ע.

(10 מגילה כו, א.

היתכן שלא הזכירו בכינוס על המצב דפקוח נפש?!

כאשר קורה ומתאספים כמה עשיריות מישראל שומרי תורה ומצוות בכינוס לשם חיזוק התורה והיהדות, אנשים העוברים יחד על הפרשה בכל שבת ושבת, גם בפרשות שבהם מדובר על גבולותי' של ארץ ישראל, וחלקם קוראים עיתונים ומודעים למעמד ומצב העולם, נשאלת השאלה: היתכן שיושבים יחד שלשה ימים ומדברים על כל העניינים החשובים, וחשובים באמת, ומקבלים החלטות טובות, אך בנוגע למעמד ומצב הקשור עם פקוח נפש ממש של עשיריות, רחמנא ליצלן, ויותר מעשיריות מבני ישראל – לא מזכירים כלל! ואין פוצה פה ומצפצף!...

וכשמדפיסים אח"כ דין וחשבון מהכינוס, כותבים את החלטות הטובות שקיבלו, אמנם החלטות טובות, אך ללא מילה אחת ויחידה על המצב דפקו"ן!

אינך רוצה להזכיר זאת בגלוי? – הרי כבר יודעים מכך! זה התפרסם בכל העולם כולו ואי-אפשר יותר לעשות מזה סוד.

התירוץ היחיד שהי' לי על-זה הוא: היות והם כבר לאחר גיל בר-מצוה – תגש אליהם ותשאלם! מדוע אתה שואל אצלי? תגש אליהם ותשאל!

[.] וענו לי: כבר עשינו זאת... שאלתי אותם: מה יצא מזה? וענה לי שאמרו לו שאין כאן המקום להאריך בזה, ובהזדמנות אחרת ובמעמד ומצב שונה – ידברו עמו גם על ענין זה; אך בינתיים "שלום על ישראל", שילמדו תורה, יקיימו מצוות, יקבלו החלטות טובות ויקיימו אותם בפועל.

אמרתי לו: הרי יכולת לשאול אצלו כך: ישנו דין בשו"ע¹ אשר מי ששותק או ממתין שיגשו אליו לשאול – אומר השו"ע בתור פס"ד איזה תואר יש לו, והוא גם מודע לזה!

(כ"ק אדמו"ר שליט"א חיך ואמר): מאחר והי' זה יהודי שידע ללמוד – אזי הוא ענה לי גם על זה: "כשם שמצוה לומר דבר הנשמע כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע"², והיות שידע מה יפעל בשאלתו, במילא לא שאל.

אמרתי לו: הרי זה לא ע"פ שולחן ערוך! השו"ע אומר³ שהציווי "לא תעמוד על דם רעך"⁴ אינו רק כאשר הוא בטוח שבידו להציל את "רעך", אלא אף אם ישנו ספק וספק ספיקא, ואפי' ספק של אחד לאלף ("א טויזנטל ספק"), שמן מנהו, אולי המחאה שלו תועיל – הוא חייב לעשות זאת ע"פ פס"ד ברור בשו"ע!

וכאמור, לא עוסקים כאן בענין של "שקו"ט" ו"פלפולים" אלא בפס"ד ברור בשו"ע! (תרגום חפשי משיחת ש"פ ויצא, אור ליו"ד כסלו ה'תש"מ - בלתי מוגה)

(1) ירושלמי יומא פ"ח, ה. וראה לקו"ש חכ"ז ע' 137.

(2) יבמות סה, ב. וראה זח"ג פה, סע"ב. וראה שד"ח

אסיפת דינים מע' ה"א ס"ב (תתקעו, ב, ואילך).

(3) ראה התועדויות תשמ"ו ח"ג ע' 282 ס"ו ואילך.

(4) קדושים יט, טז.

להמשיך את התוועדויות

ובאותיות פשוטות בנוגע למעשה בפועל:

כיון שחיבור הנשמה וגוף, ורוחניות וגשמיות, כבר ישנם בשלימות (כנ"ל), והכל כבר מוכן לגאולה – צריך לעשות דברים שיגלו זאת בפועל ממש.

ולכל לראש בענין שהזמן גרמא – ביום ההולדת (כאשר מזלו גובר) ויום ההילולא של אדמו"ר האמצעי, להוסיף בלימוד תורתו, דוקא באופן של "רחובות הנהר" דבינה (שמחברת רוחניות וגשמיות כנ"ל בארוכה).

והלימוד בזה שייך לכל בני-ישראל, אנשים ונשים (כמדובר כמה פעמים שלימוד החסידות והפצת המעינות חוצה שייכים בפשטות גם לנשי ובנות ישראל, ובפרט שעל-ידי זה אתי מר דא מלכא משיחא).

ו"תלמוד גדול שמביא לידי מעשה" – להביא זאת במעשה ועבודה בפועל, וללמוד מאדמו"ר האמצעי, אשר אצלו באה לידי ביטוי שלימות עבודתו בתורת החסידות בגשמיות הגוף והעולם (בזמן ומקום), "ממלא שנותיהם מיום ליום" – שאצל כל אחד תהי' השתדלות מיוחדת לבטא את הרוחניות וה"חסידישקייט" שלו בגשמיות שלו, שבעניניו הגשמיים, ובזמן ובמקום הגשמיים שלו, יורגשו ("זאָל זיך אָנהערן") החמימות והחיות הנובעות מה"אידישקייט" ומה"חסידישקייט" שלו, עד לאופן שלא יהי' ביניהם כל פירוד כלל, אלא יהיו דבר אחד ממש.

נוסף לזה – שיראו לארגן בכל מקום ומקום התוועדויות חסידיות, החל בחג הגאולה של יו"ד כסלו, ולדבר וללמוד שם בתורתו של בעל הגאולה, ולקבל החלטות טובות בענינים הנ"ל,

כולל גם – החלטות לעשות ההכנות המתאימות כדי לסדר התוועדויות חסידיות, והתוועדויות גדולות, בי"ט כסלו, חג הגאולה של אדמו"ר הזקן, ולראות לעשותן בכל מקום ומקום בכל קצווי תבל, עד אפילו בפינה נידחת – באופן שכל פינה בעולם (גשמיות העולם) בה מצויים יהודים, תהי' חדורה באור ובחום החסידי של י"ט כסלו, "ראש השנה לחסידות".

וכן גם להמשיך את התוועדויות החסידיות במשך חודש כסלו, ובפרט בימים המיוחדים הקשורים עם תורת החסידות ודרכי החסידות, ועד גם – בסיום חודש כסלו – לערוך התוועדויות במשך ימי החנוכה, וברוח זו של הארת עצמו והסביבה בנרות החנוכה "על פתח ביתו מבחוץ", ובאופן דמוסיף והולך ואור מיום ליום.

כולל – כמנהג רבותינו נשיאנו – לערוך מסיבות לבני הבית בימי חנוכה, ולחלק "דמי חנוכה" לבני הבית, ובפרט לילדים, לבנים ובנות, כי כאשר כל אחד מקיים מנהג זה – בפרסום המתאים – ועוד בהוספה ובהרחבה על-ידי הוספה בנתינת "דמי חנוכה" בריבוי (שעל-ידי זה מתוסף בענין השמחה אצל הילדים) – מתקשרים עוד יותר (על-ידי קיום מנהג זה) עם רבותינו נשיאנו, שזה נותן תוספת כח להחדיר את תורתם, הוראותיהם, ומנהגיהם אל תוך חיי היום-יום הפרטיים.

כולל ובמיוחד – גם מנהג ישראל אשר הולך ומתפשט בזמננו זה ללמוד עניני גאולה ועניני משיח, כדי להתכונן ולהכין אחרים עוד יותר לגילוי של הגאולה האמיתית והשלימה. (משיחת ש"פ ויצא, ט' כסלו ה'תשנ"ב – מוגה, תרגום מאידית)

כולל גם – החלטות לעשות ההכנות המתאימות כדי לסדר התוועדויות חסידיות, והתוועדויות גדולות, בי"ט כסלו, חג הגאולה של אדמו"ר הזקן, ולראות לעשותן בכל מקום ומקום בכל קצווי תבל, עד אפילו בפינה נידחת – באופן שכל פינה בעולם (גשמיות העולם) בה מצויים יהודים, תהי' חדורה באור ובחום החסידי של י"ט כסלו, "ראש השנה לחסידות".

וכן גם להמשיך את התוועדויות החסידיות במשך חודש כסלו, ובפרט בימים המיוחדים הקשורים עם תורת החסידות ודרכי החסידות, ועד גם – בסיום חודש כסלו – לערוך התוועדויות במשך ימי החנוכה, וברוח זו של הארת עצמו והסביבה בנרות החנוכה "על פתח ביתו מבחוץ", ובאופן דמוסיף והולך ואור מיום ליום¹¹.

כולל – כמנהג רבותינו נשיאנו¹² – לערוך מסיבות לבני הבית בימי חנוכה, ולחלק "דמי חנוכה" לבני הבית¹³, ובפרט לילדים, לבנים ובנות, כי כאשר כל אחד מקיים מנהג זה – בפרסום המתאים – ועוד בהוספה ובהרחבה על-ידי הוספה בנתינת "דמי חנוכה" בריבוי (שעל-ידי זה מתוסף בענין השמחה אצל הילדים) – מתקשרים עוד יותר (על-ידי קיום מנהג זה) עם רבותינו נשיאנו, שזה נותן תוספת כח להחדיר את תורתם, הוראותיהם, ומנהגיהם אל תוך חיי היום-יום הפרטיים.

(11) שבת כא, ב.

(12) "היום יום" כח כסלו.

(13) דאה סה"ש תשמ"ח ח"א ע' 163. וש"נ.

כולל ובמיוחד – גם מנהג ישראל אשר הולך ומתפשט בזמננו זה ללמוד עניני גאולה ועניני משיח, כדי להתכונן ולהכין אחרים עוד יותר לגילוי של הגאולה האמיתית והשלימה, כנ"ל.

ג. ויהי רצון, שמהדיבור וקבלת החלטות טובות עתה בענינים אלו – יביא הדבר תיכף ומיד בגלוי את הגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו, לעיני בשר של כל יהודי ושל כל ישראל, ותיכף ומיד ממש הולכים כל ישראל – "ארו עם ענני שמיא"¹⁴ – יחד עם כל מעשינו ועבודתינו, יחד עם כל הרכושים הגשמיים ("כספם וזהבם אתם"¹⁵) ביחד עם הבתי "מקדש מעט"¹⁶, וכן הבתים הפרטיים (במילא ילכו כולם ברצונם הטוב...) – אשר נעשו חדורים לגמרי באור החסידות וקדושת הנשמה (כנ"ל), "ושכנתי בתוכם"¹⁷ – לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש, בבית המקדש השלישי [ויש לומר שהבתי מקדש מעט והבתים פרטיים שמעין מקדש מעט – מתחברים ומתדבקים¹⁸ ל"מקדש אדני-י כוננו ידך"¹⁹], בקודש הקדשים, ששם נמצאת אבן השתי, שממנה הושתת העולם²⁰,

ועוד והוא העיקר – תיכף ומיד ממש. ■

(14) דניאל ז, יג. סנהדרין צח, א.

(15) ישע"י ס, ט.

(16) ראה מגילה כט, א.

(17) תרומה כה, ח.

(18) ראה קונטרס בענין "מקדש מעט זה בית רבינו שבבבל" (סה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 467 ואל"ך). וש"נ.

(19) בשלח טו, יז.

(20) יומא נד, ב.

מדור ה"דבר מלכות" מוקדש

לזכות האשה רייזל פרומא בת חי' רחל שתחי'

ולזכות הרה"ת יוסף יצחק בן רייזל פרומא וזוגתו חיה מושקא בת מרים שיחיו

ובנותיהם רחל בת חיה מושקא ולאה שרה בת חיה מושקא שיחיו

ולזכות הנא לאה בת חי' רחל, עדינה בת חי' רחל, מרים בת חי' רחל, וצבי בן חי' רחל שיחיו

זוהי הפעולה האחרונה ממש שבה מסתיימת השליחות

”ושבתי בשלום אל בית אבי” (פרשתנו כח, כא)

כאשר יוצאים למלא את השליחות דהפצת התורה והפצת המעיינות חוצה, עד לחוצה שאין חוצה ממנו, ”חרון אף של מקום בעולם” – יש לזכור שהכוונה אינה שישאר, ח”ו, במקום זה (גם כאשר נמצא במעמד ומצב נעלה כו’), כי אם, לסיים את מילוי השליחות, ולשוב אל בית אבינו, היינו, שבכל פעולה ופעולה חזור הוא ברצון לסיים את השליחות ולשוב אל בית אבינו, ”ושבתי בשלום אל בית אבי” – בהגאולה ע”י משיח צדקנו מהמצב דגלינו מארצנו (בית אבינו).

וענין זה מודגש ביותר בדורנו זה, דור האחרון – דמכיון שכבר ”כלו כל הקיצין”¹, ”דאלאי קיצין” (לא רק ”דאלאי גלות”), ובלשון כ”ק מו”ח אדמו”ר נשיא דורנו², שלא נותר אלא ”לצחצח את הכפתורים”, ולאחרי שעברו עוד עשיריות שנים של התעסקות בהפצת המעיינות חוצה בשליחותו של נשיא דורנו, סיימו כבר גם את ”צחצוח הכפתורים” – הרי בודאי ובודאי שלא נותרה אלא הפעולה הכי אחרונה ד”עמדו הכן כולכם”³ לקבלת פני משיח צדקנו, ”ושבתי בשלום אל בית אבי”.

ולהעיר:

מובן וגם פשוט, שגם ברגעי הגלות האחרונים צ”ל עבודת השליחות דהפצת התורה והמעיינות חוצה (היציאה ל”חרון”⁴) בכל התוקף והשלמות, ובתכלית המסירה ונתינה כו”⁵, אע”פ שיודעים שנמצאים ברגעי הגלות האחרונים ממש, ו”מיד הן נגאלין”⁶.

ואדרבה: לא זו בלבד שהידיעה שנמצאים ברגעי הגלות האחרונים ממש אינה מחלישה, ח”ו, את תוקף העבודה דהפצת התורה והמעיינות חוצה, אלא להיפך – שפועלת תוספת חיות ומרץ כו’ בכל עניני העבודה (כולל – הצפי’ לגאולה, והתפלה ובקשה ודרישה כו’ על הגאולה), בידעו שפעולה זו מוסיפה סיום וגמר השליחות, ולא עוד, אלא שיתכן שזוהי הפעולה האחרונה ממש שבה מסתיימת כללות השליחות ד”ויצא יעקב גו”⁷, ובלשון הרמב”ם⁷ – פס”ד להלכה – ה”מצוה אחת”, שעל ידה ”הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו

1) סנהדרין צז, ב.

2) שיחת שמח”ת תרפ”ט.

3) אג”ק אדמו”ר מוהרי”צ ח”ד ריש ע’ רעט. וש”נ.

4) להעיר, ש ”ויצא יעקב גו’ וילך חרנה” רומז גם על הגלות (ראה זח”א קמז, א. ב”ד פס”ח, יג. של”ה רצב, ב).

6) רמב”ם הל’ תשובה פ”ז ה”ה.

7) שם פ”ג ה”ד.

5) כפי שלמידים מאופן עבודתו של יעקב – ש”חייב לעבוד בכל כחו, שהרי יעקב הצדיק אמר כי בכל כחי עבדתי את אביכן, לפיכך נטל שכר זאת אף בעולם הזה, שנאמר ויפרוץ האיש מאד מאד” (רמב”ם סוף הל’ שכירות – שיעור היומי).

הרבי עומד אל מול עיניו

הנחה: ”ועד הנחות התמימים”. תרגום: מערכת ”יחי המלך”

בליבאוויטש נהגו שכלל שדובר אודות חסיד או רב וכיו”ב גדול יותר, כינו אותו בתואר קטן יותר. כך היה גם עם החסיד ר’ דוד הירש טשערנינגאווער (הרד”ץ – רבה של צ’רניגוב) – שהי’ למדן גדול ומהיחידים שאדמו”ר המהר”ש נתן להם סמיכה – קראו לו דווקא בשם דוד הירשל!

כאשר שמעתי את הסיפור אודותיו ואעפ”כ קראו לו בשם דוד הירשל, חיפשתי לכך מקור בנגלה ומצאתי – ”יגעתי ומצאתי”: מסופר בנ”ך שכאשר אורי’ קרא ליואב בתואר ”אדוני יואב” בפניו של דוד המלך, היתה זו מרידה במלכות.

עד”ז בעניננו: אצל חסיד הרבי ניצב תמיד לנגד עיניו, ובפרט כאשר חוזרים אימרה מהרבי, שאזי צריך להיות ”כאילו בעל השמועה עומד כנגדו” – ניצב קלסתר פניו של הרבי לנגדו! וכאשר הרבי עומד אל מול עיניו, אין ביכולתו לכוון אחר בתואר כמו ר’ וכיו”ב! (משיחת ש”פ ויצא, י”א כסלו ה’תשמ”ג – בלתי מוגה)

חסידים יודעים שהרבי הינו ”נביא ממש”!

ולהוסיף, שלאחרי שיודעים מש”כ רבינו הזקן שמענה על ענינים גשמיים שייך ל”נביאים ממש”, אזי יודעים שהמענה של הרבי על ענינים גשמיים הוא להיותו ”נביא ממש”!

– חסידים אינם מתייראים. אם יש צורך שהרבי יהי’ נביא, הרי הוא נביא, העיקר שיתן מענה על הענינים שחסידים שואלים ומבקשים ממנו.

(משיחת ש”פ ויצא ה’תשי”א – בלתי מוגה)

”דידן נצח” האמיתי והעיקרי – נצחונם של ”חיילי בית דוד”

ובודאי שמנצחים כל המניעות והעיכובים כו’ (אם עדיין נשאר איזה רושם מהם), ועד שזוכים ל”דידן נצח” האמיתי והעיקרי – נצחונם של ”חיילי בית דוד” להביא את הגאולה האמיתית והשלימה ע”י דוד מלכא משיחא בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים, ותיכף ומיד, באופן ד”אחישנה”, ”לא עיכבן המקום כהרף עין”.

(משיחת ש”פ ויצא ה’תשמ”ח – מוגה)

מוקדש לעילוי נשמת

הרה”ח ר’ משה נחום בהרה”ח ר’ מרדכי מענדל ע”ה קדנר

נפטר כ”ב ניסן – אחרון של פסח, ה’תשע”א

יה”ד שתיכף ומיד יקויים היעוד ”הקיצו ורננו שוכני עפר” והוא בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

המעלה המיוחדת בדורנו

הרי ידוע שכללות הענין ד'יפוצו מעיינותיך חוצה" החל לאחרי הגאולה די"ט כסלו, ואח"כ נשתלשלה תורת החסידות באופן של "רחובות הנהר" ע"י אדמו"ר האמצעי, ואח"כ ע"י הצמח צדק, הרבי מהר"ש, הרבי נ"ע, עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר, ובכחו זה נמשך גם עכשיו. ודורנו זכה להיות בזמן כזה, לאחרי שכבר רבותינו נשיאינו פעלו את כל הענינים – שאזי ישנה נתינת כח גדולה יותר לסיים את כללות העבודה של זמן הגלות.

ואע"פ שנשאלת השאלה: "אכשור דרא (בתמי")?!"

ובפרט כש"ידע איניש בנפשי" מעמדו ומצבו, כיצד ביכולתו להתייבב כננס על גבי הענק, ולהביט היכן שצריך להביט, ולהפיק את מה שצריך ללמוד?!

על כך אומרים ליהודי, שיידע שהוא נמצא בזמן כזה לאחרי שכבר פעלו את כל הענינים הקשורים עם "ואני אתנהלה לאטי", ואוחזים כבר בסיומ כללות העבודה של זמן הגלות.

וכידוע הפתגם של כ"ק מו"ח אדמו"ר שנשאר רק לצחצח את הכפתורים האחרונים.

זוהי המעלה המיוחדת שישנה בדורנו זה – שזהו הדור המסיים את כללות העבודה דזמן הגלות, שע"ז אומרים "אינה נקראת המצוה אלא על שם הגומרה".

ואזי נפעל הענין ד'ויעקב הלך לדרכו" מלמטה למעלה – כיון שכבר סיימו את כללות עבודת הבירורים.

ונפעל ה'ועלו מושיעים בהר ציון גו"', עד ל'והיתה לה' המלוכה", בגאולה האמיתית והשלימה בקרוב ממש.

(תרגום חפשי משיחת ש"פ ויצא ה'תש"מ - בלתי מוגה)

לכף זכות, וגרם לו ולהם תשועה והצלה" – גאולה האמיתית והשלימה שאין אחרי' גלות⁸, "ושבתי בשלום אל בית אבי".

(משיחת ש"פ ויצא, ז' כסלו ה'תשמ"ח - מוגה)

(8) ראה מכילתא בשלח טו, א. הובא בתוד"ה ה"ג ונאמר – פסחים קטז, ב.

הרי משיח עדיין לא בא – ואיך אפשר שיפסיקו להשתוקק ולהתגעגע?!

הנחה: "ועד הנחות התמימים". תרגום: מערכת "יחי המלך"

"הלוך הלכת כי נכסוף נכספתה לבית אביך" (פרשתנו לא, א)

דובר לעיל¹, שהיציאה והירידה של יעקב בחרן ("חרון אף של מקום"²) אצל לבן הארמי מרמזת על כללות ענין הירידה לגלות, וגאולת ועליית יעקב משם חזרה לארץ ישראל, "ארץ מגורי אביו"³, מרמזת על העלי' מהגלות בגאולה האמיתית והשלימה.

ומזה מובן, שמכל הפרטים בפרשתנו הקשורים ליעקב בהיותו אצל לבן ובהליכתו משם, ניתן ללמוד בקשר לגלות וגאולה העכשוויים.

ובכללות:

יציאת וירידת יעקב בגלות בחרן אצל לבן הארמי היתה ירידה עצומה, עד כפי שאומרים בהגדה⁴ שלבן הארמי ה' גרוע יותר מפרעה מלך מצרים, "שפרעה לא גזר אלא על הזכרים ולבן ביקש לעקור את הכל".

אך הירידה היא לצורך עלי', כמסופר בפרשה, שלא זו בלבד שיעקב לא הושפע שמה, אלא אדרבה, הוא יצא משם "שלם"⁵, בתכלית השלימות, עד ל'ויפרוץ האיש מאד מאד"⁶, ועד שהוא פעל גם את הבירור בגלות ובלבן הארמי, כמבואר בתורת חיים⁷ (של בעל הגאולה) פירוש הפסוק⁸ "וילך וישב לבן למקומו", שיעקב החזיר את לבן (מהיכן שהוא ה' מצוי למטה מטה, יותר נחות מפרעה) למקומו ושרשו בבחי' לובן העליון.

ולאחר-מכן "ויעקב הלך לדרכו" – העלי' מהגלות בדרך לארץ ישראל, "ארץ מגורי אביו", "זיפגעו בו מלאכי אלקים"⁹, היחוד של ארץ ישראל וחוף לארץ כו', שלשם כך היתה כל הירידה בגלות.

(1) סוף סט"ו בהשיחה (כפי שי"ל בזמנו ע"י "ועד הנחות התמימים").
 (2) פרש"י ס"פ נח.
 (3) ר"פ וישב.
 (4) בפיסקא צא ולמד.
 (5) וישלח לג, יח. וראה שם בפרש"י.
 (6) ל, מג.
 (7) פרשתנו לט, א. וראה שם לד, ד ואילך.
 (8) פרשתנו לב, א.
 (9) שם ב.

מוקדש לעילוי נשמת

ר' יהודה ב"ר צבי הירש ע"ה סטראל - נפטר ביום כ"ז אלול

ולע"נ זוגתו טשרנא גיטל בת ר' יעקב ע"ה - נפטרה ביום ה' טבת

יה"ד שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

נדבת בנם - יבלחט"א - הרה"ח שמואל סטראל ומשפ' שיחיו

ובזה ניתוסף בסיפור הפרשה, שעדיין בהיותו בגלות אצל לבן הארמי, הי' יעקב "הלוך הלכת כי נכסוף נכספתה לבית אביך"¹⁰, ועד כדי כך שלבן הרגיש זאת.

והענין בזה: כל זמן שיעקב הי' בגלות הוא ידע שזה לא המקום שלו, והלך ללא הפסק אל מקומו האמיתי – "הלוך הלכת", לא הליכה אחת, אלא הלך כל הזמן ("געהאלטן אין איין גיין"), ועשה את עבודתו בגלות בתור הכנה לגאולה, ובמילא היא (העבודה בגלות) חלק מההליכה למקומו האמיתי, "ארץ מגורי אביו".

ואף לפני שהגיע ל"ארץ מגורי אביו", הוא השתוקק והתגעגע לזה – "נכסוף", לא רק פעם אחת ובה יצא ידי חובתו, אלא כל זמן שעדיין לא הגיע הגאולה אזי "נכסוף נכספתה!"

ומזה ישנו גם הלימוד בנוגע גלות והגאולה העכשוויים – וכתורת אדמו"ר הזקן¹¹ שצריכים לחיות עם הזמן, עם פרשת השבוע, ועתה – עם הפסוקים של פ' ויצא:

יש לדעת, שכל הירידה בגלות עד לחושך כפול ומכופל דגלות – היא צורך עלי', בכדי לבוא לעלי' נעלית יותר בגאולה האמיתית והשלימה.

וכל זמן שנמצאים בגלות יש ללכת ללא הפסק – "הלוך הלכת" – לגאולה, ולא להתפעל ולא להתחשב בשום דבר, אפילו לא עם לבן הארמי, שהוא מיוחס – בן בתואל¹² בן נחור¹³ בן תרח¹⁴ וכו', לא מתחשבים עמו ועם טענותיו כלל, והולכים לגאולה!

וכל זמן שנמצאים עדיין בגלות אזי "נכסוף נכספתה": משתוקקים ומתגעגעים לגאולה, "יוצאים מהכלים" ("מ'גייט אויס") – מתי תבוא כבר הגאולה. ואפילו לאחר שהשתוקקו כבר פעם אחת עד לכלות הנפש – הרי באם משיח עדיין לא בא לא מפסיקים להתגעגע, אלא "נכסוף נכספתה", ממשיכים להשתוקק ולהתגעגע, שהרי משיח עדיין לא בא – ואיך אפשר שיפסיקו להשתוקק ולהתגעגע?!

[. .] ויהי"ר (כמדובר כמ"פ) שבמקום הצורך לעיין מהי תשובתו של יעקב על טענת לבן ("הלוך הלכת גו") – יבוא כבר משיח צדקנו, והקיצו ורננו שוכני עפר¹⁵, ומשה ואהרן עמיהם¹⁶, ויעקב אבינו ואדמו"ר האמצעי עמיהם, ובאם יזכו יוכלו לשאול אצל יעקב עצמו מה הי' המענה שלו על טענת לבן, ולשאול בדרכי נועם ובדרכי שלום, והוא יענה בדרכי נועם ובדרכי שלום.

ותהי' אז שלימות בכל הענינים, שלימות של בני ישראל – "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"¹⁷, ושלימות בכל עניניהם – "כספם וזהבם איתם"¹⁸, אהבה ויראה הכוללים את כל מצות עשה ולא תעשה, שמזה משתלשל כסף וזהב בגשמיות, ושלימות הארץ – "ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"¹⁹,

בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ובמהרה בימינו ממש.

(משיחת ש"פ ויצא, יו"ד כסלו ה'תשמ"ו - בלתי מוגה)

(10) לא, ל.

(11) "היום יום" ב' חשוון. סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך.

(12) תולדות כה, ה.

(13) וירא כב, כ-כב.

(14) נח יא, כז.

(15) ישע"י כו, יט.

(16) תוד"ה אחד – פסחים קיד, ב. וראה יומא ה, ב.

(17) כמ"ש ביצ"מ – בא י, ט.

(18) ישע"י ס, ט.

(19) עקב יא, יב.

כיון שיעקב מוכן לגאולה, מה יש לעשו לומר בזה?!

ובפשטות: כל יהודי שולח להודיע לעשו שמצדו – הכל מוכן כבר לקראת הגאולה האמיתית והשלימה, ועד כדי כך **שמצדו** (של היהודי) מוכן גם עשו לקראת הגאולה.

[. .] אילו זכינו היתה הגאולה – תיכף ומיד בזמנו של יעקב אבינו, כאשר יעקב אבינו הי' מוכן כבר לגאולה, אבל בפועל ממש התערבו "מלאכים"... והודיעו שעשו אינו מוכן לגאולה, ולכן, צריכים עדיין יעקב ובניו להשאר תקועים בגלות!... – דבר שאינו מובן לגמרי! מכיון שיעקב (וכל נש"י הכלולים בו) מוכן כבר לגאולה, א"כ, מה יש לעשו לומר בענין זה?! – ואעפ"כ, בפועל ממש רואים שמאז עברו בנ"י צרות צרורות, עד לצרות דעקבתא דמשיחא!

אבל לאחרי שבנ"י עברו כבר כל ענינים אלו – הרי ידוע מ"ש בעל הגאולה בספרו שערי תשובה¹ [שנדפס זה עתה מחדש, כנ"ל], שלאחרי כל הגזירות ושמות היל"ת, כבר יצאו י"ח עבור כל הענינים ד"חבלי משיח".

ועכשיו – בודאי ש"כלו כל הקיצין"², ולכן, צריך משיח צדקנו לבוא בקרוב ממש, בדרכי נועם ובדרכי שלום.

(משיחת אור ליו"ד כסלו ה'תשמ"מ - בלתי מוגה)

עכשיו כבר גמרו גם את זה

כבר בימים האחרונים של הגלות נעשה "וישלח יעקב מלאכים אל עשו אחיו" – כל יהודי שולח "מלאכים" בעולם היהודי שכבר מוכנים להגאולה, כמבואר בתורה אור³, שיעקב כבר הי' מוכן לגאולה, ומצדו של יעקב גם עשו⁴ הי' מוכן, אבל עשו למטה עדיין לא הי' מוכן; אבל עכשיו, לאחרי ריבוי העבודה ובידורים ומעשים טובים (הן בחו"ל והן בארץ ישראל) של בנ"י במשך כל הדורות, כולל ובמיוחד העבודה דהפצת המעיינות חוצה, ובה גופא – העיד נשיא דורנו⁵ שצריך רק לסיים צחצוח הכפתורים, ועכשיו כבר גמרו גם את זה, ונמצאים כבר לאחרי ההכרזה דנשיא דורנו "לאלתר לגאולה"⁶ – הרי עכשיו בודאי כבר המצב ד"עמדו הכן כולכם"⁷, וכל העולם כולו (כולל "עשו בשדה אדום") מוכנים ללכת להגאולה.

ואז ישנה השלימות ד"וישלח מלאכים" שהם יעשו ויתעסקו עם כל הצרכים שבנ"י צריכים – כמ"ש "ועמדו זרים ורעו צאנכם", כי בנ"י יהיו עסוקים רק בהשגת "דעת בוראם".

(משיחת ש"פ ויצא, יו"ד כסלו ה'תשמ"ט - מוגה)

(5) שיחת שמח"ת תרפ"ט.

(1) ח"א ספ"ה (ה, ב).

(2) סנהדרין צז, ב.

(6) קול קורא ב"הקריאה והקדושה" תש"א-תש"ב.

(3) ר"פ וישלח. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 368 ואילך.

(7) במכתבו מכ"ו אד"ר תרח"ץ – נדפס בסה"מ

(4) כפי שעשו הוא בפרשה (ששרשו למעלה) –

קונטרסים ח"ב שצז, ב. אגרות קודש שלו ח"ד ע' רעט.

"יעקב ועשו האמורים בפרשה" (ל' רש"י ר"פ תולדות).